

STRATEJİK ANALİZ | YIL SONU RAPORU

**TÜRKİYE'NİN 2025 WRAPPED'I:
BİR ÜLKENİN YILINI KİM ÖZETLER?**

Stratigma Ekibi Ekim 2025 | Sayı: 01

TÜRKİYE'NİN 2025 WRAPPED'I: BİR ÜLKENİN YILINI KİM ÖZETLER?

Stratigma Ekibi

COPYRIGHT © 2025

Bu yayının tüm hakları Stratigma.org'a aittir. Stratigma'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Editörya: Stratigma Araştırma Ekibi

Stratigma | Stratejik Düşünce ve Analiz

www.stratigma.org | info@stratigma.org

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ GİRİŞ: BİR ÜLKENİN YILINI KİM ÖZETLER?

1. KÜRESEL PANORAMA: 2025'E DIŞARIDAN BAKIŞ

1.1. Ekonomide Yavaş İyileşme ve Kırılganlıklar

1.2. Jeopolitik Gerilimler: Çok Merkezli Düzen

1.3. Teknolojik Rekabet: Yapay Zekâ Savaşları

2. TÜRKİYE'NİN İÇ PANORAMASI

2.1. Siyasal İklim: Durgun Hareketlilik

2.2. Ekonomik Baskılar ve Gündelik Hayat

2.3. Toplumsal Psikoloji: Kırılgan Dayanıklılık

3. DİJİTAL TOPLUM VE GENÇLİK DİNAMİKLERİ

3.1. Gençliğin Dijital Davranış Haritası

3.2. Platform Ekonomilerinin Baskısı

4. JEOPOLİTİK KONUM VE BÖLGESEL DİNAMİKLER

4.1. Ortadoğu, Avrasya ve Doğu Akdeniz

5. GELECEK PROJEKSİYONU: 2026

5.1. 7 Varsayım, 7 Risk, 7 Fırsat

SONUÇ VE STRATİGMA'NIN KONUMU

YÖNETİCİ ÖZETİ

2025 yılı, Türkiye için yalnızca ekonomik zorlukların belirdiği bir dönem değil; siyasal iklimden gençlik davranışlarına, gündelik hayat ritminden toplumsal psikolojiye kadar çok katmanlı bir dönüşüm yılı olmuştur. Stratigma'nın ilk resmi raporu olan bu çalışma, yılı "Spotify Wrapped" metaforu üzerinden bütüncül bir çerçeveye ele almaktadır.

Raporda öne çıkan **10 Stratejik Gözlem** şunlardır:

- Ekonomik Algı:** Göstergeler iyileşse de toplumun "gerçek hayat enflasyonu" direnç göstermekte, hane halkı üzerindeki baskı sürmektedir.
- Gençlik Psikolojisi:** Genç kuşakta umutsuzluk artmamış, ancak umut "askıya alınmış" ve gelecek bir risk alanı haline gelmiştir.
- Dijital Meydan:** Dijital alan, sosyolojik bir gerçeklikten öte Türkiye'nin yeni "kamusal siyaset meydanı" olmuştur.
- Platform Ekonomisi:** Gençler için "gig economy" artık ek gelir değil, zorunlu bir adaptasyon alanıdır.
- Siyasal Donma:** 2025, toplumun siyasetle arasına duygusal mesafe koyduğu bir "bekleme yılı" olmuştur.
- Jeopolitik Baskı:** Ortadoğu ve İsrail merkezli krizler, Türkiye'yi sınır güvenliği ve iç kamuoyu hassasiyeti arasında dengeye zorlamıştır.
- Zorunlu Alan:** Kafkasya ve Avrasya, Türkiye için yönetilmesi zorunlu bir risk-fırsat dengesi sunmaktadır.
- Parçalı Dayanışma:** Toplumsal bağlar zayıflarken, aile ve mikro topluluklar üzerinden kurulan dayanışma güçlenmiştir.
- Dijital Yorgunluk:** Gençler daha fazla çevrimiçi olsa da daha az memnundur; bu bir davranış kırılganlığının habercisidir.
- Strateji İhtiyacı:** 2025, Türkiye'nin bütüncül bir "Dijital Toplum Stratejisi"ne duyduğu ihtiyacı netleştirmiştir.

GİRİŞ

Her yılın sonunda milyonlarca insan, kendi kişisel verilerinin küçük bir özetini görmek için Spotify'ın "Wrapped" ekranlarına bakıyor. Dinlediğimiz şarkılar, geçirdiğimiz ruh hâlleri, tekrar ettiğimiz alışkanlıklar... Hepsi tek bir ekranda, tek bir anlık hafızada toplanıyor. Ancak aynı soruyu ülkeler için sormak neredeyse kimsenin aklına gelmiyor:

"Bir ülkenin yılı nasıl özetlenir? Türkiye'nin 2025 yılı kimin hafızasında? Bu yılın ritmini, kırılmalarını ve dönüşümlerini kim kaydediyor?"

Devlet kurumlarının resmi belgeleri, medya akışı, ekonomik raporlar ve kamuoyu tartışmaları yılın tekil parçalarını bize sunuyor. Fakat 2025 yılı, yalnızca ekonomiyle, dış politikayla ya da toplumsal gündemle sınırlı bir çerçevede yaşanmadı. Bu yıl; teknoloji, gençlik, kültür, siyaset, sosyal medya, platform ekonomileri, uluslararası krizler ve gündelik hayatın görünmez dinamikleri tarafından birlikte biçimlendi.

Stratigma'nın bu belgeyi hazırlama nedeni tam da budur: Türkiye'nin 2025 yılına bütüncül, disiplinler arası ve analitik bir çerçeveye kazandırmak.

Bu rapor, yalnızca bir zaman dilimini özetlemek değil; aynı zamanda:

- Türkiye'nin 2025 boyunca nasıl bir zihinsel iklim içinde yaşadığını,
- Toplumun hangi duygulara yaslandığını,
- Gençliğin geleceğe dair umut ve kaygı dengesini,
- Dijital toplumun görünmeyen kırılma noktalarını,
- Uluslararası sistemde ülkenin hareket alanını,
- Ekonomik baskıların sosyal reflekslere etkisini,
- Ve bütün bunların Türkiye'nin 2026'ya nasıl bir miras devrettiğini analitik bir perspektifle ortaya koymayı amaçlar.

Bu çalışma, Stratigma'nın ilk resmi raporu olma özelliğini taşımaktadır. Bu nedenle yalnızca 2025 yılını değerlendirmiyor; aynı zamanda Stratigma'nın fikrî yönünü, yöntemsel yaklaşımını ve geleceğe dair konumunu da görünür kılıyor.

Bir yıl sonu raporu, bir kapanış değil; daha çok bir başlangıçtır. Bu belgenin amacı, okura "2025 bitti" dedirtmek değildir. Amaç, şu soruyu düşündürmektir: *"2026 hangi sorularla geliyor ve bu sorular hangi cevapları zorunlu kılıyor?"*

Stratigma, Türkiye'nin dijital toplum dönüşümünü, genç nüfus dinamiklerini, küresel güç kaymalarını ve toplumsal davranış kalıplarını birlikte okuyan bir yaklaşım benimser. Bu rapor, bu yaklaşımın ilk manifestosudur. Türkiye'nin 2025 yılı, yalnızca bir takvim yaprağı değil; geleceği kuran eğilimlerin ön izlemesidir. Bu nedenle rapor, 2025'in geriye dönük bir değerlendirmesi olduğu kadar, 2026 ve sonrasında dair bir projektördür.

1. 2025'E DIŞARIDAN BAKIŞ: KÜRESEL PANORAMA

2025, küresel sistemin hem yeniden őkellendiđi hem de istikrarsızlığın giderek kalıcı bir özellik hâline geldiği bir yıl olarak kayıtlara geçti. Bu yıl boyunca dünya; ekonomik dalgalanmalar, bölgesel savaşlar, yapay zekâ temelli güç rekabetleri, iklim kaynaklı kırılganlıklar ve sosyal dokuyu zorlayan teknolojik dönüşümlerle aynı anda yüzleşti. Bu çok katmanlı tablo, yalnızca devletlerin politikalarını değil; toplumların psikolojisini, genç kuşakların beklentilerini ve uluslararası sistemin yönünü belirledi.

Türkiye'nin 2025'i de işte bu arka planın içinde yaşandı. Bu nedenle ülkenin iç dinamiklerini anlamlandırmak için önce dünya ölçeğinde hâkim olan dört ana makro eğilimi gözden geçirmek gerekir.

1.1 Küresel Ekonomide Yavaş İyileşme ve Yapısal Kırılganlıklar

2025 yılı, pandemi sonrası toparlanmanın tamamlandığı bir dönem olarak başlamış görünse de küresel ekonomi hâlâ kırılganlığını korumaktadır. ABD ve Avrupa'da büyüme oranları düşük ve dalgalı seyrederken, Asya Pasifik dijital sektörler sayesinde görece bir dayanıklılık göstermiştir. Ancak küresel tablo genel olarak şu üç başlıkla özetlenebilir:

- **Yüksek enflasyonun kalıcı izleri:** Gıda fiyatları, enerji maliyetleri ve kira dinamikleri birçok ülkede hane halkı üzerinde baskı oluşturmaya devam etti.
- **Tedarik zinciri yeniden yapılanması:** Şirketler Asya merkezli tedarik bağımlılığını azaltmaya çalışırken yeni maliyetler ve verimsizlikler ortaya çıktı.
- **Teknoloji sektörünün belirleyici güç hâline gelmesi:** Dijital platformlar ve yapay zekâ altyapısı, küresel ekonominin yönünü belirleyen ana aktörlere dönüştü.

Türkiye'nin 2025'te yaşadığı ekonomik sıkışmanın küresel ekonominin genel görünümüyle doğrudan bağlantısı bulunmaktadır. Dış etki olmaksızın yapılan bir iç değerlendirme eksik kalacaktır.

1.2 Jeopolitik Gerilimler: Çok Merkezli Düzen, Çok Katmanlı Risk

2025, mevcut jeopolitik fay hatlarının hem derinleştiği hem de yeni kırılmalara yol açtığı bir yıl olmuştur. Özellikle üç bölgesel krizin dünya siyasetini őkellendirdiđi görülmektedir:

- **Orta Doğu:** İsrail merkezli gerilimler, Filistin ve çevre ülkelere yayılan çatışmalar ve insani krizler küresel istikrarsızlığı artırdı. İran ve Suriye'ye yönelik saldırılar, bölgeyi çok taraflı belirsizlik alanına dönüştürdü.
- **Avrasya:** Rusya çevresinde devam eden savaş ve Kafkasya'daki güç dengesi, enerji ve güvenlik denkleminde yeni riskler yarattı.
- **Hint-Pasifik:** Çin-ABD rekabeti, Tayvan çevresindeki gerilim ve Güney Çin Denizi'ndeki güç gösterileri bölgeyi stratejik bir odak hâline getirdi.

Bu üç eksenin ortak etkisi, uluslararası sistemde "kalıcı tansiyon" yaratmasıdır. Türkiye'nin jeopolitik konumu, bu tansiyonlardan izole olmasını imkânsız kılmıştır. 2025'te Türkiye'nin dış politika reflekslerini belirleyen çoğu gelişme bu küresel gerilim alanlarından kaynaklanmıştır.

1.3 Teknolojik Rekabet: Yapay Zekâ Çağında Güç Mücadelesi

2025, yapay zekâ rekabetinin devletlerarası güç mücadelesinin merkezine yerleştiği ilk yıl olarak değerlendirilebilir. Artık mesele yalnızca inovasyon değil, egemenlik meselesidir.

Başlıca eğilimler:

- **AI altyapı savaşları:** Çip üretimi, veri merkezleri ve model geliştirme kapasitesi devletlerin yeni güç projeksiyonu aracına dönüştü.
- **Dijital kolonizasyon tartışmaları:** Bazı teknolojik altyapıların küresel ölçekte eşitsizlik yarattığı eleştirileri yükseldi.
- **Yapay zekâ ve işgücü piyasası:** Otomasyon baskısı özellikle genç nüfus arasında belirsizlik duygusunu artırdı.
- **Devletlerin AI düzenlemelerine yönelmesi:** Avrupa Birliği'nin sert düzenlemeleri ve Asya ülkelerinin pragmatik stratejileri arasında belirgin bir ayrışma ortaya çıktı.

Türkiye'nin 2025'te dijitalleşme ve yapay zekâ konularına hızla yönelmesinin nedeni, küresel trendlerin artık ertelenemez bir zorunluluk hâline gelmesidir.

1.4 Küresel Toplumsal Psikoloji: Yorgunluk, Belirsizlik ve Arayış

2025 yılında dünya toplumlarının genelinde gözlenen üç ana duygu bulunmaktadır:

- **Bıkkınlık:** Ekonomik zorluklar, savaşlar ve sürekli gündem değişikliği toplumsal yorgunluğu artırdı.
- **Belirsizlik:** Genç kuşaklar arasında iş, eğitim ve gelecek algısında keskin bir güvensizlik gözlemlendi.
- **Arayış:** Yeni anlam kaynakları, yeni kimlik hatları ve yeni dayanışma biçimleri ortaya çıkmaya başladı.

Bu duygu haritası, Türkiye toplumunun 2025 yılı psikolojisiyle birebir örtüşmektedir. Kendi iç dinamiklerimizi analiz ederken bu küresel ruh hâline referans vermek, verileri daha doğru yorumlamayı sağlar.

2. TÜRKİYE'NİN 2025 İÇ PANORAMASI: MAKRO RESİM

2025 yılı Türkiye için yalnızca ekonomik zorlukların belirlediği bir dönem olmadı; siyasal iklimden gençlik davranışlarına, gündelik hayat ritminden toplumsal psikolojiye kadar çok katmanlı bir dönüşümün yaşandığı bir yıl olarak öne çıktı. Bu bölüm, Türkiye'nin 2025 boyunca yaşadığı iç dinamikleri; siyaset, toplum, ekonomi ve sosyal duygu üzerinden bütüncül bir çerçevede ele almaktadır.

2.1 Siyasal İklim: Durgun Hareketlilik ve Bekleme Hâli

2025 yılı Türkiye siyaseti, "görünür değişim" ile "gerçek dönüşüm" arasındaki mesafenin açıldığı bir dönem olarak tanımlanabilir. Ülke, siyasal kutuplaşmanın yüksek olduğu önceki yıllara kıyasla daha düşük yoğunluklu bir tartışma ortamı yaşamış görünse de, gerçekte toplumda sürekli bir bekleme hâli hâkimdi.

Dört temel eğilim öne çıkmaktadır:

- **Toplumsal tansiyonun 'yüzeyde düşük, derinde yüksek' seyretmesi:** 2025, büyük krizlerin yaşanmadığı ama kırılma noktalarının derinleştiği bir yıl oldu.
- **Normalleşme söylemleri ile pratik arasındaki uyumsuzluk:** Siyasi aktörlerin dilinde yumuşama çağrıları duyulsa da toplumsal algıda bu söylemlerin karşılığı sınırlı kaldı.
- **Toplumun siyasal alanla duygusal mesafesinin artması:** Katılım, tartışma ve umut eğrileri zayıfladı; yerini "bekleyelim, görelim" yaklaşımı aldı.

- **Genç kuşakların siyasetten uzaklaşması:** Uzun yıllardır artan bu eğilim, 2025'te daha görünür bir hâle geldi.

Bu atmosfer, 2025'in Türkiye'de siyasal değişim değil; siyasal donma yılı olarak algılanmasına yol açmıştır.

2.2 Ekonomik Baskılar: Gündelik Hayatın Daralan Çeperi

Ekonomi 2025 boyunca toplumun tüm katmanlarını etkileyen ana belirleyici unsur oldu. Enflasyonun yüksek seyri, alım gücündeki aşınma, kiraların ve temel gıda fiyatlarının baskısı gündelik hayatın ritmini büyük ölçüde değiştirdi.

Bu dönemin ekonomik panoraması üç başlık altında toplanabilir:

- **Gerçek hayat enflasyonu ile resmi göstergeler arasındaki ayrışma:** Verilerin teknik olarak iyileştiği dönemlerde dahi hanelerin deneyimi farklı bir tablo ortaya koydu. Bu ayrışma, toplumsal güven duygusunu zayıflatan unsurlardan biri hâline geldi.
- **Gençlerin ekonomik özerklik kaybı:** Genç yetişkinlerin kendi ayakları üzerinde durma süresi uzadı, evden ayrılma yaşı yükseldi, kariyer planlarının odağı değişti. Bu durum, uzun vadeli “demografik momentum” üzerinde doğrudan bir etkiye sahip.
- **Orta sınıfın daralma algısı:** Gelir dağılımındaki bozulma ve yaşam maliyetlerindeki artış, “orta sınıfın görünmez erozyonu” olarak tanımlanan bir duygu üretmeye devam etti.

2025'in ekonomik etkisi yalnızca bir istatistikler tablosu yaratmadı; aynı zamanda toplumda kalıcı bir yorgunluk ve tedirginlik hali doğurdu.

2.3 Toplumsal Psikoloji: Yorgunluk, Belirsizlik ve Kırılgan Dayanıklılık

2025, Türkiye toplumunun duygu haritasında üç ana temanın birleştiği bir yıl oldu:

- **Yorgunluk:** Uzun süredir devam eden ekonomik baskılar, siyasi belirsizlikler ve küresel krizlerin yarattığı haber yoğunluğu toplumun genelinde zihinsel tükenmişlik yarattı.
- **Belirsizlik:** “Hem bugünü hem yarını güvenceye almak mümkün değil” hissi özellikle genç kuşakta güçlü şekilde hissedildi. Toplumun önemli bir kısmı için gelecek, bir proje olmaktan çok bir risk alanı hâline geldi.
- **Kırılgan dayanıklılık:** Tüm zorluklara rağmen Türkiye toplumunun hızlı adapte olabilme kapasitesi, 2025'te de korundu. Aile dayanışması, sosyal çevrelerin küçük ölçekli destek mekanizmaları ve dijital ağlar üzerinden kurulan görünmez dayanışma hatları toplumun direncini ayakta tuttu.

Bu üç duygusal eksen, 2025 yılının hem bireysel hem kolektif psikolojisini şekillendirdi.

2.4 Gündelik Hayatın Ritmi: Sessiz Değişim, Görünmez Dönüşüm

2025'in gündelik hayatını belirleyen dönüşümler çoğu zaman büyük manşetlere yansımayan, fakat toplumsal davranışları derinden etkileyen değişimler oldu.

- **Dijitalleşme gündelik norm hâline geldi:** Ödeme sistemleri, iletişim, eğlence, iş ve eğitim süreçleri, geçmiş yıllara kıyasla daha yoğun şekilde platform ekonomilerine kaydı.
- **Sosyal kopma–sosyal bağ ikilemi güçlendi:** Bir yandan bireysel yalnızlaşma arttı; diğer yandan belirli mikro topluluklara (çevrim içi gruplar, ilgi alanı ağları) bağlılık güçlendi.
- **Öfke ve kayıtsızlık aynı anda var oldu:** Toplum bazı olaylara sert tepkiler verirken, diğer alanlarda derin bir kayıtsızlık gösterdi. Bu duygu dalgalanması 2025'in karakteristik özelliği.

- **Gençlerin zaman kullanımı değişti:** Kısa video tüketimi, hızlı içerik döngüsü, oyunlaştırılmış dijital alanlar ve ekonomik baskıların etkisiyle şekillenen çalışma rutini genç kuşağın gündemini belirledi.

3. 2025’TE DİJİTAL TOPLUM VE GENÇLİK DİNAMİKLERİ

2025 yılı, Türkiye’de dijital toplum ve gençlik davranışlarının yalnızca teknolojik eğilimlerle değil; ekonomik baskılar, toplumsal duygu iklimi ve küresel platform kültüründeki değişimlerle birlikte şekillendiği bir dönem olmuştur. Bu bölüm, özellikle Z kuşağı ve genç yetişkinlerin 2025 yılında nasıl bir dijital gündelik hayat kurduğunu, hangi risk ve fırsat alanlarının belirlediğini ve toplumun dijitalleşme sürecinin nasıl bir dönüşüm yarattığını incelemektedir.

Dijital davranışlar artık teknik bir alan değil; sosyolojik bir gerçeklik, ekonomik bir zorunluluk ve kültürel bir ifade biçimi hâline gelmiştir. 2025, bu dönüşümün keskinleştiği yıl olmuştur.

3.1 Gençliğin Dijital Davranış Haritası: Hız, Tüketim, Kaygı ve Arayış

2025’te Türk gençliğinin dijital davranışlarını belirleyen üç ana eksen öne çıkmıştır:

- **Hız ve Anlık Tüketim:** Kısa videoların hakimiyeti, eğlence–öğrenme çizgisinin bulanıklaşması, içerik tüketim sürelerinin kısalması ve dikkat ekonomisinin baskınlaşması gençlerin bilgi edinme ve vakit geçirme biçimini radikal şekilde dönüştürdü. Bu dönüşüm, yalnızca eğlence alışkanlıklarını değil; algı, konsantrasyon ve önceliklendirme becerisini de etkiledi.
- **Kaygı ve Kaçış Arayışı:** Ekonomik baskılar ve belirsizlik; dijital alanı gençler için hem bir kaçış mekânı hem de bir teselli alanı hâline getirdi. Oyunlaştırılmış dünyalar, sosyal medya döngüleri ve platform ekonomilerinin mikro gelir sistemleri gençlerin zihinsel yükünü taşımanın alternatif yollarına dönüştü.
- **Kimlik, Görünürlük ve Topluluk Arayışı:** Gençler fiziksel hayatta tutunamadıkları aidiyet duygusunu dijital topluluklarda bulmaya yöneldi. İlgi alanı grupları, fandom kültürleri, küçük çevrim içi ağlar ve mikro topluluklar 2025’in en belirgin gençlik dinamikleri oldu.

Bu üç eksen, gençlerin 2025 boyunca hem dijital dünyaya bağlanma biçimlerini hem de gerçek hayata dair algılarını belirledi.

3.2 Dijital Toplumda Gözetim, Mahremiyet ve Güven Erozyonu

2025’in dijital toplum dinamiklerinde en görünmez fakat en derin etkilerden biri, güven erozyonunun artmasıdır. Veri mahremiyeti kaygıları, platform ekonomilerinin algoritmik şeffaflık sorunları, yapay zekâ tabanlı içeriklerin doğrulanamaması ve dijital dolandırıcılık vakalarının yaygınlaşması, genç kuşak için dijital alanı hem bir özgürlük hem de bir risk mekânına dönüştürdü.

Bu durum, gençlerin dijital davranışlarında “mesafeli katılım” denilebilecek yeni bir model yarattı: Dünyaya bağlı ama güvensiz; aktif ama temkinli; iç içe ama yalnız bir katılım biçimi.

3.3 Platform Ekonomilerinin Gençlik Üzerindeki Baskısı ve Çekimi

Platform ekonomileri, 2025 boyunca gençlerin iş bulma, para kazanma, sosyal görünürlük ve risk alma davranışları üzerinde belirleyici güç hâline geldi.

- **Ekonomik Baskı → Mikro Gelir Arayışı:** Gençlerin gig economy’ye yönelmesi yalnızca bir tercih değil; ekonomik bir zorunluluk olarak ortaya çıktı.

- **Sosyal Prestij → Platformda Başarı Arayışı:** YouTube, TikTok, Twitch ve diğer sosyal platformlarda görünürlük, gençler için yeni bir sosyal sermaye biçimi hâline geldi.
- **Yaratıcılık → Alternatif Kendini İfade Alanı:** Platformlar, gençlerin kendilerini ifade edebilecekleri alanı genişletti; ancak aynı zamanda performans baskısını da artırdı.

Platform ekonomilerinin merkezî hâle gelmesi, gençlik davranışlarında hem özgürlük hem kısıtlama yaratan çift yönlü bir etki doğurdu.

3.4 Dijitalleşme ve Yalnızlık: Bağlantı Artıyor, Bağ Zayıflıyor

2025'in en çarpıcı dijital toplum bulgularından biri, bağlantının artmasına rağmen aidiyet duygusunun zayıflaması oldu. Gençler daha fazla içerik tüketiyor, daha uzun süre çevrim içi kalıyor ve daha çok sosyal etkileşim kuruyor gibi görünse de bu etkileşimlerin niteliği düşük ve kırılgan olmaya devam etti. Bu durum; duygusal yalnızlığı artıran, sosyal bağları zayıflatan ve kimlik gelişimini geciktiren bir yapıya yol açtı.

3.5 Dijital Toplumun Kırılma Noktası: Genç Kuşağın Umut Algısı

Türkiye'de genç kuşağın 2025 yılındaki en belirgin psikolojik göstergesi umudun yön değiştirmesi oldu. Gençler arasında 2025 boyunca umut azalmak yerine şekil değiştirdi; bireysel hedefler kolektif hedeflerin önüne geçti ve gelecek "kaçılacak bir yer" değil "kurulacak bir alan" olarak görülmeye başladı. Bu dönüşüm, Türkiye'nin demografik yapısı ve geleceğin işgücü için stratejik önem taşımaktadır.

4. 2025'TE TÜRKİYE'NİN JEOPOLİTİK KONUMU VE BÖLGESEL DİNAMİKLER

2025 yılı, Türkiye'nin jeopolitik kimliğini belirleyen üç büyük eksenin eş zamanlı olarak gerilim üretmeye devam ettiği bir dönem oldu: Ortadoğu, Avrasya–Kafkasya, ve Doğu Akdeniz. Bu üç bölge hem Türkiye'nin risk algısını hem dış politika seçeneklerini hem de iç siyasi dengelerini etkileyen faktörler hâline geldi. Ayrıca küresel sistemin çok kutuplu yapıya doğru kayması, Türkiye'nin hem hareket alanını genişleten hem de baskılayan bir çerçeve yarattı.

4.1 Ortadoğu: İsrail Krizinin Yayılımı, Bölgesel Güç Dengesi ve Türkiye'nin Konumu

2025 yılında Ortadoğu, özellikle İsrail merkezli çatışmalar nedeniyle uluslararası sistemin en yüksek riskli bölgesi hâline geldi. İsrail'in Filistin'e yönelik operasyonlarının yanı sıra İran, Suriye ve Lübnan gibi bölge ülkelerine dönük saldırıları bölgesel tansiyonu artırmakla kalmadı; çatışmanın yayılma olasılığını da güçlendirdi.

Türkiye'nin bu denklemde üç temel stratejik çıkarı öne çıkmıştır:

- **Sınır Güvenliği ve Göç Riski:** İsrail–Suriye–Lübnan hattında artan çatışma, Türkiye'nin güney sınırlarının istikrarsızlık riskini yükseltti. Her yeni gerilim, yeni göç dalgalarının potansiyelini içinde barındırdı.
- **İran–İsrail Geriliminde Türkiye'nin Denge Arayışı:** İran'a karşı artan saldırılar, bölgesel güç dengelerini yeniden zorladı. Türkiye hem İran'la ilişkilerini koruma hem de bölgesel istikrarı gözetme ikileminde bulundu. Bu, 2025'in Türkiye için en hassas diplomatik başlıklarından biriydi.

- **Kamuoyu Psikolojisi ve Siyasi Baskılar:** Ortadoğu'daki çatışmalar yalnızca jeopolitik bir mesele olarak değil, Türkiye'deki toplum psikolojisi ve iç siyaset üzerinde etkili oldu. Kamuoyunun Filistin hassasiyeti, dış politika reflekslerinin toplumsal karşılığını doğrudan etkiledi.

Genel çerçeve: Ortadoğu, 2025 boyunca Türkiye'nin en yüksek "jeopolitik maliyet" üreten bölgesi olmuştur.

4.2 Avrasya ve Kafkasya: Enerji, Güvenlik ve Güç Sıkışması

Türkiye'nin kuzey ekseninde 2025 yılında üç başlık öne çıktı:

- **Rusya Merkezli Gerilimin Kalıcılığı:** Ukrayna savaşının uzaması, Rusya'nın enerji politikaları ve Batı ile olan çatışmasının derinleşmesi Türkiye'nin manevra alanını daralttı. Türkiye; NATO yükümlülükleri, enerji bağımlılığı ve bölgesel işbirliği arasında hassas bir denge sürdürdü.
- **Kafkasya'da Yeni Denge Arayışı:** Azerbaycan'ın bölgesel gücü artarken, Ermenistan ile olan ilişkilerde yeniden yapılandırma süreçleri hız kazandı. Türkiye, bu dönemde Azerbaycan ile askeri-stratejik ortaklığını sürdürürken, Zengezur hattı tartışmalarında kritik aktörlerden biri hâline geldi.
- **Enerji Koridorlarının Stratejik Önemi:** Avrasya enerji hatlarının güvenliği 2025'te daha fazla önem kazandı. Türkiye'nin doğu-batı eksenindeki enerji transit rolü, hem avantaj hem de risk üretmeye devam etti.

Genel çerçeve: Avrasya-Kafkasya hattı, Türkiye'nin jeopolitik "zorunluluk alanı"dır: Çıkkılamaz, ihmal edilemez ve sürekli yönetilmesi gereken bir risk-fırsat dengesi sunar.

4.3 Doğu Akdeniz: Durgunlukta Bekleyen Rekabet Alanı

2025'te Doğu Akdeniz diğer bölgelere kıyasla daha düşük yoğunluklu krizlere sahne olsa da, rekabet alanı dondu fakat çözülmedi. Yunanistan ile deniz yetki alanı tartışmaları düşük frekansta devam etti ve enerji arama faaliyetlerinde temkinli bir süreç izlendi. ABD ve AB'nin bölgedeki pozisyonu, Ukrayna ve Ortadoğu krizleri nedeniyle geri planda kaldı. Bu görece sakin görüntü, Doğu Akdeniz'de rekabetin bittiği anlamına gelmemektedir. Aksine 2025, önümüzdeki yıllarda yeniden hareketlenebilecek bir denge aralığı oluşturmuştur.

4.4 Jeopolitik Çokluluk: Türkiye İçin Aynı Anda Çoklu Baskı Alanları

2025'te Türkiye'nin dış politikası tek bir kriz tarafından belirlenmedi. Aynı anda dört farklı risk (Çoklu bölgesel çatışmalar, Enerji tedarik kırılganlığı, Müttefikler arası gerilim, İç kamuoyu baskıları) ve iki farklı fırsat alanı (Arabaluculuk kapasitesi, Enerji ve lojistik geçiş üstünlüğü) yaşandı. Bu tablo, Türkiye'nin jeopolitik konumunun yükü kadar potansiyelini de yeniden görünür kılmıştır.

5. TÜRKİYE'NİN 2025 YILINA DAİR 10 STRATEJİK GÖZLEM

-**Ekonomik göstergeler teknik olarak iyileşse de toplumun "gerçek hayat enflasyonu" direnç göstermeye devam etti.** Hanelerin yaşadığı ekonomik baskı ile resmi veriler arasındaki algı farkı 2025'te derinleşti. Bu fark yalnızca ekonomik bir sorun değil; kurumsal güveni zayıflatan sosyal bir mesele hâline geldi.

-**Genç kuşağın gelecek algısı olumsuzdan nötre kaydı; bu, iyileşme değil "duygusal uyuma" belirtisidir.** Gençler umutsuzluktan çıkmadı; umudu askıya aldı. Bu durum umutlanmanın değil, beklemeğe geçişin işaretidir.

- **Dijital toplum, sosyolojik bir gerçeklikten ziyade artık siyasal bir alan hâline geldi.** 2025'te dijital davranışlar gündem belirledi, öfke ve destek dalgalarını yönetti, toplumsal tansiyonu yükseltip düşürdü. Bu nedenle dijital alan, Türkiye'nin yeni "kamusal meydanı" hâline gelmiştir.

-**Platform ekonomileri gençler için alternatif gelir kapısı değil; zorunlu bir adaptasyon alanına dönüştü.** Gig economy artık ek gelir değil, hayatta kalma stratejisi olarak görülüyor. Bu dönüşüm orta vadede Türkiye'nin iş gücü profilini yeniden şekillendirecek.

-**2025, toplumun siyasal alanla duygusal mesafe koyduğu bir "siyasal donma yılı" oldu.** Toplum ne radikal bir değişim talep etti ne de mevcut duruma güçlü bir onay verdi. Bu donma, gerçekte yüksek gerilimli duraganlığın işaretidir.

-**Ortadoğu'daki yayılcı çatışma, Türkiye'yi jeopolitik olarak savunma refleksine, içeride ise duyguyu yoğunluklu bir hassasiyete itti.** İsrail merkezli gerilim sınır güvenliğini, göç risklerini ve kamuoyu psikolojisini doğrudan etkiledi. Türkiye bu bölgede istikrar üretme çabası ile iç hassasiyeti yönetme arasında ince bir denge kurdu.

-**Kafkasya ve Avrasya'daki dinamikler, Türkiye için 2025'te "zorunlu jeopolitik alan" niteliğini korudu.** Bu alan, çıkılamayan bir coğrafya değil; sürekli yönetilmesi gereken bir risk-fırsat dengesi. Türkiye enerji, transit ve güvenlik politikalarını bu denge üzerine kurmak zorunda kaldı.

-**Toplumsal bağlar zayıflasa da mikro topluluklar güçlendi; Türkiye'de "parçalı dayanışma modeli" ortaya çıktı.** 2025'te insanlar geniş topluluklardan ziyade aile, küçük arkadaş grupları ve çevrim içi ilgi ağları üzerinden dayanışma kurdu. Bu yeni sosyal yapı hem dayanıklılık hem kırılabilirlik üretmektedir.

-**Dijital yorgunluk arttı ama dijitalden kopuş gerçekleşmedi; bu durum 2026'da davranış kırılmalarına işaret ediyor.** Gençler daha fazla çevrim içi, ama daha az memnun. Bu paradoks, dijital toplumun 2026'da eleştirel eşik yaşayabileceğini gösteriyor.

-**2025, Türkiye'nin geleceğe dair en önemli ihtiyacını görünür kıldı: Bütüncül bir dijital toplum stratejisine duyulan zorunlu ihtiyaç.** Teknoloji, ekonomi, gençlik, güvenlik, dış politika... Hepsi dijitalleşme ile bağlantılı hâle geldi. Her alan aynı soruyu sordu: "Türkiye dijital çağda kendi yolunu nasıl kuracak?" İşte bu raporun ve Stratigma'nın merkez sorusu budur. 2025'in en büyük çıktısı, "strateji ihtiyacının kendisi"dir.

6. 2026'YA GİRERKEN TÜRKİYE İÇİN 7 VARSAYIM – 7 RİSK – 7 FIRSAT

Türkiye'nin 2025 boyunca yaşadığı ekonomik baskılar, jeopolitik gerilimler, gençlik dinamikleri ve dijital dönüşümler 2026 yılına belirgin bir miras bırakmaktadır. Bu bölüm, 2026'nın hem iç hem dış politika alanlarında hangi eğilimlerle şekillenebileceğini açıklayan üçlü bir çerçeve sunar.

6.1 Türkiye İçin 2026'ya Dair 7 Varsayım

- Ekonomik normalleşme söylemi devam edecek, ancak toplum deneyimi ile teknik veriler arasındaki mesafe kapanmayacak. Bu, ekonomik algı ile gerçeklik arasındaki ayrışmanın bir süre daha devam edeceğine işaret ediyor.
- Genç kuşakta umutsuzluk artmayacak; fakat umut da geri dönmeyecek. "Duygusal askıya alma hâli" sürecek. Bu, siyasal davranış ve toplumsal katılım üzerinde önemli etkiler yaratacak.

- Dijitalleşme hızı artacak, ancak bireylerin dijital yorgunluğu da görünürleşecek. Bu ikili durum yeni davranış kırılmalarının habercisidir.
- Jeopolitik baskı alanları daralmayacak; aksine daha çok katmanlı hâle gelecek. Ortadoğu, Kafkasya ve Doğu Akdeniz üçlüsü Türkiye'nin manevralarını belirlemeye devam edecek.
- Toplum–devlet ilişkisinde mesafe korunacak; artı yönde dönüşüm için güçlü bir tetikleyici gerekecek. Kamu iletişimi dijitalleşecek, ancak güven algısı kısa vadede değişmeyecek.
- Platform ekonomileri genç iş gücünün ana alternatifi olmaya devam edecek. Mikro gelir modellerinin istikrarlı ilerleyişi 2026'da kurumsal düzeyde daha fazla görünür olacak.
- Toplumsal dayanıklılık mikro seviyede sürececek; geniş ölçekli kolektif hareketlilik güçlenmeyecek. Toplum 2025'te olduğu gibi 2026'ya da parçalı dayanışma modeliyle girecek.

6.2 Türkiye İçin 2026'da Öne Çıkabilecek 7 Risk

- Ekonomik baskının psikolojik etkilerinin birikmesi: Ekonomik normalleşme sağlansa bile toplumun yorgunluk, güvensizlik ve umutsuzluk birikimi sosyal gerilim yaratabilir.
- Genç kuşakta artan gelecek kaygısının içe kapanmaya yol açması: Bu durum beş yıl içinde hem iş gücü hem emek verimliliği açısından risk oluşturur.
- Ortadoğu merkezli çatışmaların sınır güvenliği üzerinde dalgalı etki yaratması: Özellikle İsrail–İran hattındaki gerilim Türkiye için yapısal risk üretmektedir.
- Dijital alanda dezenformasyon ve güven erozyonunun artması: Yeni bir kriz döneminde bilgi güvenliği büyük kırılmalık yaratabilir.
- Kafkasya'da potansiyel güç boşluklarının beklenmedik krizlere yol açması: Bu bölge, Türkiye için “düşük ihtimalli ama yüksek maliyetli” risk kategorisindedir.
- Toplumsal kutuplaşmanın sessiz ama derinleşen bir form alması: Bu risk, kamusal diyalogun nitelik kaybına yol açabilir.
- Gençlerde dijital dünyaya aşırı yüklenmenin sosyal bağları daha da zayıflatması: Bu durum uzun vadede sosyal sermaye kaybı olarak geri döner.

6.3 Türkiye İçin 2026'da Açılabilir 7 Fırsat

- Dijital toplum stratejisinin kurumsal düzeyde şekillenmesi: Türkiye dijital kamu, dijital ekonomi ve dijital vatandaşlık eksenlerini aynı çatı altında toplayabilir.
- Genç kuşakta yaratıcı ekonominin güçlenmesi: Platformlar, oyun sektörü, dijital üretim ve mikro girişimler gençlere yeni alanlar açabilir.
- Jeopolitik ara buluculuk kapasitesinin yeniden görünürlük kazanması: Türkiye bazı krizlerde yapıcı rol oynayabilir; bu kırılmalar fırsata dönüşebilir.
- Kafkasya ve Orta Asya ile entegrasyonun ekonomik değer üretmesi: Enerji, lojistik ve teknoloji işbirlikleri 2026'da ivme kazanabilir.
- Dijital gönüllülük ve sivil kapasitenin yeniden inşası: Kriz merkezli dayanışma modelleri yeni yapılarla kurumsallaşabilir.
- Eğitim ve beceri dönüşümünde yeni modellerin ortaya çıkması: Yapay zekâ tabanlı eğitim sistemleri, Türkiye için “öğrenme kapasitesi” avantajı yaratabilir.

- Toplumsal normalleşmeye yönelik beklentilerin artması: Bu beklenti hem siyasal alan hem toplumsal uzlaşma için yeni fırsatlar üretebilir.

STRATIGMA'NIN POZİSYONU VE KAPANIŞ DEĞERLENDİRMESİ

Türkiye'nin 2025 yılını, küresel sistemin dalgalanmaları, ekonomik baskılar, toplumsal psikoloji, gençlik dinamikleri ve dijital dönüşüm bağlamında bütüncül bir çerçeveye oturtmak, yalnızca bir değerlendirme değil; aynı zamanda bir yöntem tercihidir. Stratigma bu raporla birlikte, Türkiye'nin geleceğini anlamaya yönelik çalışmalarda üç temel ilkeyi benimseyen bir yaklaşımı kamuoyuna sunmaktadır: çok disiplinli bakış, bütüncül analiz, ve stratejik sezgi.

2025'in bize gösterdiği en önemli gerçeklerden biri, hiçbir dinamiğin tek başına açıklanamayacağıdır. Ekonominin toplumsal duygu üzerinde, dijital davranışların siyasal katılım üzerinde, jeopolitiğin gündelik hayat üzerinde doğrudan etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin 2025 yılı ancak bu alanların eş zamanlı okunmasıyla anlam kazanır.

7.1 Neden Bu Raporu Yazdık?

Çünkü Türkiye'nin 2025'i, yalnızca bir yıl değil; geleceğin Türkiye'si için bir eşik niteliği taşımaktadır. Gençlik davranışları, dijital toplum yapısı, ekonomik kırılmalıklar, toplumsal yorgunluk, jeopolitik baskılar ve platform ekonomilerinin yükselişi birlikte okunduğunda, Türkiye'nin önümüzdeki yıllarda nasıl bir yön arayacağı çok daha net görünmektedir. Stratigma, bu yön arayışının aydınlatılmasına katkı sunma hedefiyle bu raporu hazırlamıştır.

7.2 Stratigma'nın Yöntemi: Disiplinlerarası Stratejik Okuma

Stratigma'nın yaklaşımı üç temel sütuna dayanır:

- **Toplumsal davranışların analizi:** Ekonomik göstergelerden gençlik psikolojisine, dijital kültürden gündelik hayata kadar geniş bir analiz alanı.
- **Teknoloji ve dijitalleşmenin etkisi:** Türkiye'nin dönüşümünde dijital alanın merkezi rolü metodolojik olarak merkeze alınmıştır.
- **Jeopolitik ve küresel bağlam:** Türkiye hiçbir süreci tek başına yaşamamaktadır; küresel eğilimler kararların arka planını belirlemektedir. Bu üç eksenli birlikte okuyan bir metodoloji, Stratigma'nın temel yapıtaşlarıdır.

7.3 Stratigma'nın Konumu: Türkiye'nin Gelecek Okuma Kapasitesini Güçlendirmek

Bu rapor, Stratigma'nın akademik bir çalışma alanı değil; gelecek odaklı bir düşünce çerçevesi sunduğunu ilan eder. Stratigma; veri takip eden değil veri yorumlayan, gündemi izleyen değil gündemi okuyan, meseleleri fotoğraflayan değil ilişkileri haritalayan bir yaklaşım benimsemektedir. Türkiye'nin dijital toplum, gençlik, jeopolitik ve ekonomik dönüşüm alanlarında karşı karşıya olduğu sorular büyüktür. Bu sorular yalnızca teknik çözümlerle değil, stratejik düşünce kapasitesiyle yanıtlanabilir. Stratigma tam olarak bu kapasiteyi geliştirmeyi hedefleyen bir düşünce ofisidir.

7.4 2025'ten 2026'ya: Bir Son Değil, Bir Davet

Bu rapor, 2025'in kapanışı değil; Türkiye'nin geleceğine dair geniş bir davettir.

Bir davet:

- Daha fazla düşünmeye,
- Daha geniş bir perspektifle bakmaya,
- Gençliği merkeze almaya,
- Dijital çağın meydan okumalarını ciddiye almaya,
- Jeopolitiğin ülke içindeki etkisini görünür kılmaya,
- Geleceğe hazırlık için strateji üretmeye.

2026'ya girerken Türkiye'nin en büyük ihtiyacı, net bir yön, güçlü bir strateji ve bütüncül bir bakış geliştirmektir. Stratigma bu raporla birlikte, bu ihtiyaca karşılık verme yolunda ilk adımını atmaktadır.